

נסיון-קרב „על חשבון הזולת“

רס"נ מיכאל פייקס

האם קוראים אנו ספרות צבאית?
האם מפיקים אנו את מירב התועלת ממצבור-הידיעות הטמון בספרות זו?
האם משתמשים אנו בנסיון הקרב רב-הערך המוצא בספרות זו?
עד כמה מתאימים ומכונים אנו את התכניות שלנו, והתכנון המבצעי, גם לאור המסקנות שבספרים אלה?
שאלות אלו ורבות דומות אחרות, צפו ועלו במוחי עם קריאת ספרו של בריגדיר-גנרל מרשל „The River and the Gauntlet“ — על-כן ניסיתי לנתח פרקים מספר מתוכו ולהציג אחדים מתוך מכלול הנושאים שבספר זה — על מנת להדגים כיצד אפשר לנצל את האוצרות הטמונים בספרות הצבאית, העשויים להיות לתועלת רבה לכולנו.

בתקופה מאוחרת-יותר השתמשו אף הצנחנים שלנו בשיטה דומה לניתוח פעולות-הקרב שלהם, וברור ערכם של הלקחים המופקים מתחקירים אלה לתכנון פעולות לעתיד.
למן „אנשים מול אש“, שהופיע בתום מלחמת-העולם, ועד „נצחון סיני“ הוכיח מרשל עצמו כגברא בר-סמכא במחקר והוראה.

„אנשים מול אש“ — ענינו תגובות האדם-הלוחם על מוראי המלחמה בכלל, והתנהגותו מול אש בפרט. ספר זה משמש ספר-יסוד ללימוד בעיות רוח-הגייסות בקרב — והשאלה הקשה כיצד לנהוג לוחמים אל לעזו הפעור של הקרב, מקום שהאדם, על-פי טבעו, היה מן-הסתם נס ממנו.
„נצחון סיני“, העוסק במערכות צה"ל במבצע „קדש“ משמש אף הוא עדות לא-מבוטלת ליכולתו ולכשרונותיו של מרשל, בהעלאת סיפורי-קרב.

בכל ספריו בולט קרייזסוד של ניתוח ושל הסקת המסקנות, אשר אליהם מוצעד הקורא תוך קריאה רבת-ענין.

מדוע כה חשוב לנו ללמוד מנסיון אחרים

„אין חכם כבעל הנסיון“ — אומר הפתגם העברי העתיק. במדע המלחמה, יותר מאשר בכל מדע אחר, מוטב לאמר: „אין חכם מן הלומד מבעל-הנסיון“. ואין צורך להוכיח כי קנית, דעת הבאה תוך נסיון המלחמה טומנת בחובה אבדן חיים, שפל כלכלי ומוסרי, אבדן חריות אישיות ולאומיות לתקופת חיים או אף לדורות.

אמת זו כוחה יפה לגבי כל צבא. לגבי צבא קטן-יחסית והחסר עומק לחימה — גדולה משמעותה של אמת זו פי כמה וכמה.

אין בריגדיר-גנרל מרשל בבחינת פנים חדשות לכל העוסק או המתעניין במערכות צבא. „סיפא וספרא“ זה הוציא לעצמו מוניטין רב בספריו, הכתובים ביכולת רבה, והרצופים ידע וכושר-ניתוח. ניתוח זה נעשה בדרך-כלל ללא משוא-פנים או מגמה ל„יפוי“ עובדות. פוריותו והצלחתו נעוצות בעובדה שהסטוריה ומחקר צבאיים הגם בשבילו מקצוע ותחביב כאחד. מרשל מכיר את נפש הלוחם — ויודע כיצד לדובבו. תחקיריו בנויים בצורה המוליכה לגילוייה של האמת. היה זה מרשל שפיתח את ה„תחקיר-שלאחר-קרב“ והבליט את חשיבותו להפיק לקחים בעלי-ערך — וזאת לגבי כל הרמות. לאחר פעולת-קרב נהג לאסוף יחידה, מכיתה ועד גדוד, על מפקדיה ולדובב את אנשיה. שיטה זו מנעה „אמיתות-למחצה“, וטעויות מדעת ושלא-מדעת, בשחזור הקרב; שכן יכול היה לבדוק אותה פעולת-קרב מזויות-ראיה שונות.

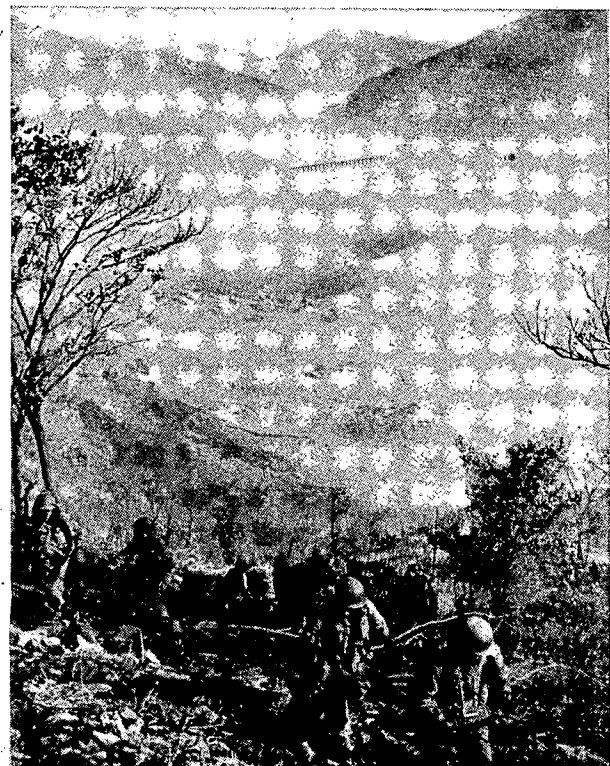
שתי פנים לסקירתו של רבי-פרץ מ. פייקס. הוא מעלה בפנינו מקצת מתוכנו של ספר נאה ומאלף, מתקופתה הראשונה של מלחמת קוריאה — ספרו של גנ. ס. ז. א. מרשל, אשר אחדים מפרקיו כבר ראו אור בעברית (ב„צקלון“ חוב' 37, 38, 46); והוא מציג בפני המפקד-הקורא שאלה שבתשובה עליה תהינה במידה כלשהי תלויות רמתו המקצועית ויכולתו לגדול ולהתפתח. השאלה היא, בעצם, משולשת: — מה יקרא? כיצד יקרא? והתנאי-המוקדם לשחקים אלו, כמובן — האם יקרא, קריאה ראויה-לשמה בהקף ובתוכן? ואם אמנם נרתם ל„מאמץ הקריאה“ — יקבעו לא מעט בחירת השטחים והספרים המתאימים — והידיעה להפיק את שניתן להפיק מתוך הספר הנקרא, לגלות בו את העיקרי, המהותי, בעל-הסקירה מנסה לפלס נתיב-קריאה-יפה לעצמו — ולחבריו בסגל-הפיקוד שלנו, ויתכן כי „קלע אל המטרה“ בזה שבחר דוקא ספר המנתח נסיונות קשים, פגעים, שגיאות-לרוב — ועם זאת מבליט גם גילויי חוכמה והתגברות.

לפני הקרב ובעצמו; מנהיגות; מצב כליהנשק והציוד; השפעת הכוננות שלפני הפעולה על מהלך המאורעות; שליטה; תושיה ושכרה; דביקות במטרה; דרך העברת הפקודות וביצוען; רוח-הלחימה לפני הקרב ובשעת הקרב; הכנות מנהלתיות; משמעת (בעיקר-מבצעית); רמת האימון והשפעתה המשוערת על התפתחות הקרב; תוצאות שיתוף הפעולה בין יחידות וחילות; השפעת הוראות ותדריכים ברורים — או שאינם ברורים — על הדרגים המבצעים; השפעת גורמים חיצוניים — כמו אקלים, הסוואה, קרקע וכד'.

אם מוסיפים על אופן תיאור כזה גם ניתוח או מסקנות — יכול הספר לשמש כספר ללימוד ומחקר מעמיקים. אלא שתמיד דרושה גישה זהירה, גישה של בדיקת העובדות וחיוב ההגיון. הרי אנו באים אל המוגמר; שכן כל מה שנותר לנו הוא — לקרוא, לבחון ומתוך כך ללמוד ולהפיק את מירב התועלת. לימוד זה יכול להיעשות על דרך החיוב או על דרך השלילה. לימוד על דרך השלילה — כלומר הלימוד מן הכשלון — עוסק בעיון בגורמים שהביאו לידי כשלון, והסקת מסקנות כיצד למנוע כשלון בעתיד. ויש לדעת, כי אף אם תוצאותיו הסופיות של הקרב הנן חיוביות, הרי אין הדבר מחייב בהכרח כי כל שלבי הקרב התנהלו כראוי, ולשלבים בלתי מוצלחים אלה יש להתיחס כאל כשלונות וללמוד מהם על דרך השלילה.

במבט ראשון נראות דרישות אלה מוגזמות וכמעט בלתי ניתנות לביצוע. קשה מאוד לתבוע מן האדם הכותב ספר מסוג זה, עומק ושלימות כאלה כפי שצינתי קודם. אך ספרו של מרשל "The River and the Gauntlet" הנו

לאחר חציית הנהר Chongchong

מובן מאליו, כי סוג זה של רכישת ניסיון — לימוד מניסיון אחרים — תופס רק חלק קטן במכלול המעשים שעושה כל צבא לשם השגת כושר-לחימה מעולה. לקחים טקטיים מסוימים, הגברת היכולת הפיסית וכוח הרצון, ניהוג יחידה, שיפור רמת התיאום והשליטה, מסקנות לוגיסטיות מסוימות וכו' ניתן להפיק רק מתוך אימונים ותרגילים. ואולם ניסיון קרבי נקנה רק בקרב עצמו. רק שם רוכש החייל את בטחונו העצמי המאפשר לו לעמוד במבחנו העליון — המגע עם האויב; רק שם זוכים המפקדים לבחינה מעשית של כושר מנהיגותם ושל כושרם להחליט החלטות נכונות — לעתים בלתי-שגרתיות — תוך לחץ זמן ואירועים.

לכן ברור, כי כל צבא, כאשר הוא מעורב בהתנגשות עם האויב — במאין "מלחמונת" — שואף הוא להקנות לחיילים ולפקידים את אותם הערכים שצינתי מקודם, כדי שיהיו מוכנים יותר ומוכשרים יותר בשעת מלחמה כי תבוא. באור כזה יש לראות למשל, את פעולות התגמול של צה"ל בשנים 1954-1956. פעולות אלה נסכו בטחון-עצמי בלוחמים וביחידות והצעידו את צה"ל לקראת מבצע "קדש" בהרגשת בטחון ויכולת-ביצוע.

ספר-לימוד - מה טיבו?

לימוד מעין זה — "על חשבון ניסיון-הזולת" — כדי שיהא מעשי ויתן פרותיו תוך זמן קצר באופן מעשי, יש ללמוד מזירות מלחמה שבהן באו לידי שימוש אמצעים דומים לאלה המצויים בידנו. מלחמת-קוריאה הנה האחרונה במלחמות ויש בידנו מחקרים מפורטים על הקרבות שבה. במלחמה זו השתמשו היריבים באמצעי נשק, תעבורה, קשר וסיוע הדומים מבחינת סוגיהם לאלה שישנם בידנו ובידי יריבנו, אם כי שונים הם בטיב ובכמות. כדאי אף לצייין כי היחס בין הצדדים דמה בראשית מלחמת-קוריאה לזה באיזורנו (יתרונם המספרי של חיילי מארסטה היה גדול ביותר). מאידך גיסא, בניגוד למצוי באיזורנו, היתה לאמריקנים עדיפות איכותית ניכרת בכל הנוגע לטיב נשקם (ארטילריה, שריון ואויריה).

כל מחקר-קרב מכיל בין היתר את סיכום ניסיון הקרב. על-כן חייבים אנו להפיק את מירב הידע מכל מחקר הנערך על קרב במלחמת-קוריאה; בלוקחנו בחשבון את השוני המסוים באמצעים שכבר ציינו וכן את הבדלי האקלים, הקרקע והגורמים האנושיים.

הלימוד העיוני מניסיונם של זרים חייב להתבסס על ספרות שטיבה — רישום מדויק של פעולות-הקרב. דבר זה חשוב בעיקר כשמדובר בפעולות עד הרמה העוצבתית. ספר כזה כאשר הוא עוסק, למשל, בפעולה בדרג של גדוד, עליו לרשום ולתאר: פקודות ופעולות של מפקדת החטיבה, המג"ד, המ"פ, המ"מ והמ"כ — החל מרגע מתן הפקודה הראשונית ועד סיומו של הקרב; לעתים יש צורך אף בתוספת רישום פעולות חיילים בודדים. וכן יש לתאר כל תגובות היריב ברמור תיו השונות, ככל שניתן ללמוד עליה מ"קריאת הקרב" והבנת התפתחותו, ומתוך חקירת שבויים.

תיאור זה, מן הראוי שיעשה בסדר הכרונולוגי האפשרי, כדי שהתפתחות המאורעות תצטייר בברור. הנקודות החשובות, שצריך להבליטן הבלטת יתר, הנן: ניצול נכון של מודיעין

פורסמו בעתונים. כתבי המלחמה דאגו לכך שכל פרט הנוגע לעצמתו ומערכו של הכוח יתואר במפורט בכתביהעת. לעומתו — הצבא הסיני, שאיש לא ידע בודאות על קיומו בזירה, שמר בקנאות על כוונותיו, עצמתו, ומערכו. הסינים נעו רק בלילות — ביום הסתוו ותפסו מחסות. התוצאה ידועה היטב — המחנה האמריקני הוכה וניצל מכליה רק בזכות נסיגתו, שהיתה לנסיגה הארוכה ביותר שידע צבא זה אי פעם. לקח צדדי נוסף שהנחילו לנו הסינים, הוא שגם בימינו יש שכר גדול לפעולות הערמה מוצלחות. והרי אחת הדוגמאות:

9 חיילים סיניים נפלו מרצונם-הם — כפי שהתברר אח"כ — בשבי. הם זיהו עצמם כמשתייכים לשלוש יחידות מיוחדות המונות יחד כ-9000 לוחם. עם ההיתקלות בכוחות הסיניים הסתבר שהאינפורמציה היתה נכונה בכל — מחוץ לפרט אחד קטן. הם, אמנם, השתייכו לאותן שלוש יחידות, אלא שכל אחת מיחידות אלה מנתה בין עשרת אלפים לעשרים אלף לוחם — בסך הכל כוח בן 60,000—30,000 לוחם. מיותר לציון מה גבוה היה המחיר ששולם עבור אי-הכרת המצב לאשורו.

העובדה שקצין מודיעין אמריקני נכשל בשעת חקירת שבויים אינה מפליאה. טעות לעולם חוזרת. אך מדהימה העובדה שחמש שנים אחרי מלחמת העולם השנייה לא היו ברשות המחנה השמיני מפענחי תצלומי-אוויר וכן בעלי מקצוע אחרים בשטח המודיעין.

נקודה אחרת, שיש לציין היא: עד כמה שניתן לברר לא נעשה כמעט כל מאמץ ממשי כדי לאסוף ידיעות בזירה הקוריאנית. אין כל ספק שליוקיים מודיעיניים אלה אינם תוצאה של חוסר יכולת, אלא תוצאה הישירה של שאננות — שהיא אם כל הזנחה.

הלקחים המודיעיניים אינם מצטמצמים רק לרמות גבוהות. בספר נמצאות דוגמאות רבות של חוסר דיוות, אי-הפצת

שבויים סיניים ראשונים

ידיעות ורשלנות בעיבוד ידיעות. ומיד, כשם שהרעם מלווה את הברק כן ליוו התוצאות ההרסניות את ההזנחות המודיעיניות. פשוט — לא תמיד „שומר פתאים ה“.

עד כמה שהדבר ייראה תמוה ומוזר: יש לפנינו צבא שה- שמים היו בשליטתו הבלעדית, צבא שיש לו סוכנים רבים — והוא נשען מבחינה מודיעינית על סיפורה של אשה קוריאנית.

הוכחה חותכת שאכן אפשרי הדבר, והוא ממלא בהצלחה אחרי הדרישות אותן ציינת.

המלה "Gauntlet" מתארת סוג מסוים של עונש: אדם עובר בין שתי שורות אנשים שבידיהם מקלות ושוטים, וסופג מידם מהלומות וחבטות. ואכן מתאים השם לסיפור המעשה. קשה למצוא ביטוי יותר הולם וממצה בחריפותו לתיאור מצבו של חלק הכוחות האמריקניים לאחר הקרב ליד הנהר Chongchon.

„מיצר היסורים“ - ולקחיו

הספר מגולל לפני הקורא את פעולות המחנה השמיני האמריקני. יש בו תחקירים מדוקדקים של פעולות יחידות אחדות בקרבות השונים לאחר כניסת הכוחות הסיניים למערכה. הוא כתוב בצורה הממחישה ברורות את כל שלבי התפתחות המערכה. סיפורי הקרבות, המשוחררים בנאמנות, מיבאים תוך הדגשת הרקע המודיעיני של כל אחד מהכוחות היריבים.

ה„עיקוב“ אחרי הפקודה — ההופכת לממשות עקובת דם, כשהיא מבוצעת על-ידי פלוגות, מחלקות, חוליות וחיילים בודדים — מניחה לקורא לבחון את ההתפתחויות באספקלריה של כל הרמות. התבוננות מתוך כמה זוויות-ראיה מוליכה להסקת מסקנות נכונות.

בנובמבר 1950 נע המחנה השמיני במסגרת חיל האו"מ אל עבר נהר יאלו, בו עמדו להיפסק פעולות האיבה. תוך כדי התקדמות זו של חיל האו"מ הגניבו הסינים את יחידותיהם לתוך קוריאנה. בניגוד לצבא האו"מ שנע עם כתבים, עתונאים וצלמים, הניעו הסינים את כוחותיהם בסודיות מוחלטת. עד להיתקלות בשדה-הקרב, בה הביס הכוח הסיני את המחנה השמיני, לא ידעו האמריקנים דבר על הימצאו של כוח זה בקוריאנה.

לרבים מאתנו זכור מנשרו הממורסם של מפקד כוחות ארה"ב במזרח-הרחוק, הגנרל מק-ארטור, שבו הבטיח לכוחותיו סיום הקרבות עד חגיגה-מולד. ברור שמק-ארטור היה נמנע מלהבטיח הבטחה כזו לו ידע מה עצמת הכוחות שעתידיים היו הסינים להטיל למערכה זו. אין ספק שמנשר אופטימי זה משמש דוגמה מצוינת להערכה מודיעינית בלתי מציאותית.

החטא שבהזנחה מודיעינית זו, כפי שמסתבר תוך קריאת הספר, היה רק אחד מחטאי הזנחה רבים אשר שימשו בבחינת בן-ברית לסינים.

הלקחים הקרביים החיוביים (של הסינים ושל האמריקנים) והשליליים (בעיקר של האמריקנים) וניתוחי הקרבות הנם רבים ומשכנעים כל כך, עד שאפשר לאמר כי קריאת הספר הנה בבחינת קניית נסיון-קרב; שכן נסיון-קרב ולקחים יש בו בשפע „למכירה“ לכל מפקד מסמ"כ ומעלה.

כגלל קוצר היריעה, אסתפק בהבאת דוגמאות אחדות בלבד כדי להציג את הצורה המיוחדת שבה מטפל מרשל בנושאים שונים אשר שימשו גורמים ראשוניים במעלה בתבוסת המחנה השמיני.

מודיעין — המחנה השמיני האמריקני היה כספר פתוח לפני כל מי שעקב אחריו. כל תנועה, מחשבה וכוונה של מפקדיו

החשיכה. הפלוגות לא קיימו קשר כלשהו אחת עם רעותה ואף לא לאגפים ולאחור. לא קיום פטרול בין מוצב למוצב, ולכל אחת מן הפלוגות היו אך מושגים מעורפלים על מיקומה של הפלוגה הסמוכה ועל הנעשה בה. המרחק בין הפלוגות היה כ-2,500 מטר וביניהן הודקרה גבעה שמנעה מהן אפשרות של סיוע הדדי יעיל. ההתמקמות בתוך יעדי הפלוגות נעשתה אף היא שלא כראוי. אנו רואים פלוגה המנתרת על תפיסת גבעה שולטת משום שכנראה קל יותר היה, במקרה זה, להתחפר על גבעה נמוכה יותר. נוסף לכל אלה פוצלה הפלוגה לשלוש מחלקות — ואף אלה פוצלו בחלקן לכיתות. אם נזכור את ה"כוננות-לקרב" של הלוחמים, לא נתקשה להבין, כי יכולתן של הפלוגות לעמוד בפני האויב היתה

הנסיגה הגדולה

מעטה. הסינים ניצלו היטב את המערך המפוצל, חדרו בין מוצבי הפלוגות — וכך לחמו נגד כל מחלקה בנפרד ולא נגד גוף פלוגתי מגובש.

הקרב הוכרע, למעשה, עוד טרם החל גילויי תושיה וגבורה של יחידים תוך כדי מהלך הקרב, לא היה עוד בכוחם למנוע את הכשלו.

בתיאור קרב זה אנו עוקבים אחרי דלדול היחידות שחל כתוצאה מאש האויב ועריקת יחידים; אנו רואים את אולת ידו של המפקד שנעזב לגפשו ללא קשר וידיעות; אנו חשים ומבינים כי אפשר היה לשנות לפחות חלק מן הגורמים המכריעים ואולי, בעזרתם, אף את התוצאות הסופיות של הקרב. בצדם של תמונות הקרב, הניתוחים והמסקנות מוצגת גם לחימתו של החייל הפרט. אנו עוקבים אחר תגובותיו של הלוחם הבודד על מצבים ומאורעות, וניתן להסיק מסקנות רבות-ענין, לגבי אימונים מכינים בנשק ושדאות; במיוחד — אימונים לתפיסת עמדת-אש נכונה, איכון אויב ואימון בתפעול נכון של כלי-הנשק.

מהם הלקחים החשובים שניתן להפיק מקרב-הגנה זה?

- חיוניותם של הקשר והשליטה.
- הצורך בסיוע מגיד לפני המיקום הסופי של הפלוגות — ובדיקה ובקורת לאחר ההתארגנות (אין להאשים רק את הפלוגות בכך שלא יכלו להסתייע הדדית).
- חשיבות ריכוז הכוח להגנה באגרוף ולא פיזור באצבעות, שהן מטבע בריאתן שבירות יותר בשעה שהן פרושות. אין ספק, כי להלחם נגד שלוש מחלקות, או תשע כיתות, בוז

שנודדה עם ילד קשור לגבה ברחבי הארץ וליקטה ידיעות. אם נרצה — גם זה לקח.

כבר בספר „משלי“ נאמר „אשרי אדם מפחד תמיד“ — כאילו רצה מחברו לאמר: אשרי החושש, זה שאינו שוקט על שמריו, הצופה על סביבותיו, זה אשר אינו חושף עצמו לכל עבר. תוצאות הקרבות המתוארים בספר הנן הוכחה חותכת לאמת העמוקה שבאמרה זו. הן מאלפות ומלמדות בינה בצורה קיצור-נית, ולקחן אחד: „הישמר משאננות“. סבורני שרק נסיון-עצמי דומה (שבדאי אין איש שש לקראתו) יכול לשמש תזכורת משכנעת יותר.

כוננות ומשמעת. — רמז לגורל הצפוי לחיילי „הדוד סאם“ אפשר למצוא עוד בטרם קרב, כאשר אנו קוראים על מידת הכוננות ורמת המשמעת ביחידות. לדוגמה: עם ראשית המגע עם האויב נערך „מסדר בקורת“ לאחת הפלוגות, פלוגה ב', אשר שימשה אותה עת משמר-קדמי לגדוד שאליו היא סופ-חה. הפלוגה, שקיבלה תחת פיקודה ארבעה טנקים ושני זחל"מים נושאי-מקלעים, צריכה היתה לנוע צפונה, לעלות ולהבטיח את הגבעה החולשת על הקטע ממזרח לנהר Chongchon, היא גבעה 219.

פלוגה זו, שמנתה 129 חיילים, היתה מצוידת ומאורגנת לקרב בצורה כזו, שניתן ללא ספק לאמר עליה: כזאת ראה ואל תקדש, כך לעולם אל תעשה! הרי עיקר העובדות:

● מכל חיילי הפלוגה — רק 12 נשאו כובעי-פלדה (האחרים הגיעו למסקנה שהסכנה העיקרית נשקפת להם מהקור ועל כן העדיפו כובעי-צמר);

● רק שני חיילים מהפלוגה, שהיו צפויים לה קרבות-מגע אכזריים, נשאו כידונים;

● בפלוגה, אשר כוחות אויב בעצמה של גדוד עמדו לתקוף אותה, נמצא במוצע פחות מרימון אחד לחייל;

● הרובאים נשאו כ"א 30 כדור לרובה;

● רק לחמישים אחוז מחיילי הפלוגה היו כלי-התחפרות;

● כמויות התחמושת-הנישאת למקלעים, למרגמות ולכלי-הנשק האחרים היו אף הן מצומצמות ביותר.

גם בלי להיכנס לפירוט נוסף, המופיע בספר, ובלי לצטט את מסקנותיו של המחבר, נבין שיעילותה של פלוגה זאת היתה מעטה.

אך פלוגה ב' לא היתה בבחינת יוצא דופן; מתוך תיאורים של יחידות אחרות מסתבר, כי פלוגה זו היתה בבואה נאמנה לנעשה במחנה-השמיני כולו: המחנה הזה החל להתקדם כשרשותו אספקה ליום אחד בלבד, כשהוא חסר הציוד הדרוש לעונת החורף. תובלת הדרג-הלוחם וחלק ממנת התחמושת הראשונה ליחידות, וגם מזו אשר נועדה ליחידות אשר שימשו כמשמר-קדמי, נעו בנפרד ברכב או נישאו על-ידי סבלים קוריאניים.

עתה, לאחר שראינו את תמונת-הרקע המודיעינית והמנהלתית של המחנה-השמיני, הבה נעשה צעד נוסף קדימה ונשקף על שדה-הקרב עצמו.

קרב ההגנה. — על פלוגה ק' ופלוגה ז' היה להחזיק בשני מוצבים סמוכים אחד למשנהו; ועלפי התכנון היו המוצבים צריכים לסייע אהדדי. אך למעשה נתפסו מוצבים שהמרחק ביניהם איפשר לסינים להעביר כוחות ביניהם לאחר רדת

חשיבות המודיעין — הן הקרבי הן הכללי: שימוש יעיל בארטיילריה והשתלבותה עם משמר־קדמי וכוח ההגנה; טכניקה של סינון כוחות עד לטוח מגע (לפעמים מגע־יד) וניצול נאה של ההפתעה להכרעת האויב; תפעול משמר־קדמי; חשיבותם של החייל־הבודד והחוליה, המבצעים את תפקידיהם בדביקות וביעילות.

ברבים מפרקי הספר מתוארים אירועים שכל עיקרם להצביע על ערכו של החייל, של האדם הלוחם. הפרק „מותו של גיבור“ מציג לפנינו דוגמא נאה לכך. אחד ממפקדי המחלקות הבחין ב־75 חיילים סיניים שהתגנבו במבנה הסתערות לתוך יעדו (התגנבות זו לכשעצמה הנה לקח נוסף!). הוא היה הראשון להבחין בהם ואף עמד מיד על עדיפותם המוחלטת. לא היתה כל אפשרות לפעול נגד הסתערות זו ביעילות מכיון שמחלקתו היתה מפוצלת. מתוך שיקול מהיר פתח הוא עצמו באש על הכוח התוקף ופקד על אנשיו לסגת אל הפלוגה. הוא ירה בתוקפים תוך דילוג לאחור וכך, בנצלו את הפתעתם, ניצל גם הוא. תיאור זה, ואף תיאורים אחרים המסופרים בשולי המאורעות, הנם הוכחות ברורות לערך המכריע ולחשיבות הבלתי מעוררת הנודעים לגורם האדם בקרב.

אין בלבי כל צל של ספק שלא עמדתי על כל אשר ניתן להפיק מספר זה. כבכל ספר, או כמעט כבכל ספר, נמצא גם בו נקודות־תורפה שונות. פה ושם מובאים מאורעות שהיינו רוצים לראותם מוארים יותר, בעוד שישנם קטעים, אשר השמטתם לא היתה גורעת ולא כלום — לא מעניינו של הקורא ואף לא מהתועלת המרובה שמפיקים על־ידי קריאת הספר. מכיון שלא היה בכונתי לעסוק בביקורת ספרותית לשמה אלא להביע מקצת מרשמי אשר התגבשו תוך כדי קריאת הספר ואחריה, הנני מסתפק בהערה ביקורתית כוללת זו ולא אכנס לפרטים.

לסיום, אני מתיר לעצמי להמליץ על קריאת ספר זה. חזקה אמונתי כי כל אחד ימצא בו ענין, תועלת, וכן אפשרות לקחת חלק. במקצת מנסיונו הקרבי של המחנה־השמיני האמריקני המובס בצפון־קוריאה.

אחר זו קל יותר מאשר להיאבק עם גוף פלוגתי הפועל בתיאום.

● החשיבות שבפטרול המרחב מסביב למוצבים.
● ההכרח שבתפיסת השטח החיוני — אף אם אינו נוח לתפיסה.

● המתיר הגבוה שמשלמים עבור כוננות לקויה.
כל אלה הנם הלקחים הבולטים המתבקשים מן הצד האמריקני. אך גם התוקפים הסיניים מספקים בידינו מספר מסקנות מאלפות:

● ערכו של תכנון אופרטיבי זהיר המתבסס על הערכת מצב נכונה והמנצל את נקודות התורפה של המתנגד. המודיעין של הסינים פעל כהלכה וסיפק בידם יתרון ניכר על פני יריבם שהזניח שטח זה. הסינים ידעו הכל אודות האמריקנים שעה שהאמריקנים לא ידעו כמעט דבר אודותם.

● ביצוע הכלל הידוע שלא תמיד בוצע על־ידי הצבא האמריקני: עם כיבוש יעד יש להתחפר ולהתארגן מיד להגנה.

● החשיבות המרובה שיש ליחס להתאמת כלי־הנשק לתפקידים המסוימים המוטלים על כל כוח לוחם. לעתים היתה נחיתותם של הסינים בנשק אוטומטי ונשק „מפצח“ גורם מעכב, ואף עדיפותם המספרית לא יכלה לאזן ולהכריע.

כלל־הלקחים שבספר

שלושת הנושאים אותם העליתי (מודיעין, כוננות, קרב הגנה) הנם אך נושאים בודדים מתוך שפע הנושאים בהם דן הספר. עיקר הדיון נערך לגבי הרמות הטקטיות שעד חטיבה. נראה לי, כי הנושאים הבאים, על מסקנותיהם, מוצגים בספר: הערכת מצב; כוננות יחידות ללחימה; תכנונים אופרטיביים של התקפה והגנה מזה, וביצועם מזה; פעולות חוץ, תיאום פטרולים וסיוע בין מוצבים סמוכים; שיתוף־פעולה עם שריון; שימוש בשריון להבטחת אגפים; פשיטות על חניוני טנקים ועמדות תותחים; לוחמה של כוחות זעירים בכוח העיקרי של האויב על־מנת לעכב את התקדמותו — ולהתיש את כוח־הלחימה של חייליו עוד טרם קרב; נוהלי קרב ומתן פקודות;

חיל־הנשים במיליציה הקובנית

ירחון „צבא־הצי“ האמריקני מביא את התצלום הניתן כאן תוך ציטוט שני פסוקים מספרו רב־המהלכים של המיור (ושר־הכלכלה!) גאברֶה, על מלחמת־גריליה. בפרק 3 נאמר: „בעלי אורח־המחשבה הקולוניאלי — אופיני בשבילים כי מזלולים הם בערך הנשים ונוהגים באפליה כלפיהן“; ובפרק 4 כתוב: „אל תסמכו על איש...ובמיוחד לא על הנשים“. אך יהיה־אשר־יהיה יסוד־ההתבדחות שבציטוטים אלה ע"י עורכי הירחון, נראה לפי כל הידיעות כי בתצלום זה הומחש אחד מיסודות־כוחו של המשטר.